

Nr 61.

Av herr Nilson i Spånstad m. fl., angående förhindrande av oskäligen arrendestegring.

Under den tid som förflutit efter krigets utbrott har det vid flera tillfällen kunnat iakttagas hur man från vissa godsförvaltningars sida synes fullfölja en målmedveten strävan att driva upp arrendena å de utarrenderade fastigheterna. Åtskilliga fall ha förekommit där brukare av fastigheter, varest arrendetiden utgått, fått välja mellan att avflytta eller betala ett arrende, som till storleken knappast kan betecknas som skäligt i förhållande till fastighetens avkastning. Denna taktik fullföljes efter olika linjer. På vissa håll sker höjningen genom direkt ökning av arrendebeloppen, i andra fall åter skrivs kontrakten så att arrendet skall utgöra salupriset å vissa produkter. Genom det senare förfarings-sättet kan jordägaren tillförsäkra sig en god del av den ersättning för ökade kostnader i jordbruksdriften, som rätteligen bort tillkomma arrendatorn.

Det invändes ibland vid påtalande av dessa företeelser, att ett arrendekontrakt är en fri överenskommelse mellan två parter. Denna överenskommelse må dessa parter fritt fullfölja utan inblandning från utomstående håll. Uppfattningen om arrendeuppgörelser mellan godsförvaltning och arrendator som en fri uppgörelse mellan parterna är dock i alltför många fall icke riktig. Mindre jordbrukare i synnerhet ha alltför ofta varken det omdöme eller den insikt som behövs att bedöma t. ex. en i ordalagen till synes obetydlig förändring i kontraktets bestämmelser, en förändring som för dem senare kanske kan leda till svåra ekonomiska konsekvenser.

En fri överenskommelse förutsätter två jämbördiga parter och vid förhandlingar av denna art är arrendatorn alltid den underlägsne. Detta vare sig det gäller fall sådana som det ovan relaterade eller fall där arrendatorn med fasta personliga band är fästad vid sitt hem. Många gånger förekommer det att brukarens förfäder skapat det jordbruk det kan bli fråga om och att arrendatorn hellre än att slita de band, som skapats genom generationers hårt arbete, söker behålla fastigheten. Därmed tvingas han också ofta nog att gå med på villkor, som inte äro ekonomiskt berättigade.

En tredje orsak härtill är, att varje realisation av inventarier å ett jordbruk, som följes av nyuppsättning å annan plats, tillskyndar ägaren förluster, som oftast bli synnerligen betungande. Dessa företeelser äro uppenbarligen till stor skada för arrendatorsgruppen och leda till ökat ekonomiskt betryck i många fall. Därtill kommer att de även ur statsmakternas synpunkt om det önskliga att begränsa prisstegringarna icke synas vara önskvärda.

Med anledning härav hemställes,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder snarast möjligt avseende förhindrande av oskäligen arrendestegring.

Stockholm i januari 1943.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Sven Andersson,
Vigelsbo.

Ivar Pettersson
i Rosta.

Aron Gustafsson
i Lekåsa.

Per Persson,
Norrby.
